

50 aastat ühist põllumajanduspoliitikat – Euroopa ja põllumajandustootjate partnerlust

2012. aastal tähistatakse ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) rakendamise 50. aastapäeva. ÜPP on Euroopa lõimumise nurgakivi, mis on juba 50 aastat taganud Euroopa kodanikele toiduga kindlustatuse ja elujõulised maapiirkonnad. ÜPP on senini ainuke ELi poliitikavaldkond, kus on ühine ELi raamistik ja enamik kõigi liikmesriikide avaliku sektori kulutustest pärineb riiklike või piirkondlike eelarvete asemel ELi eelarvest. Statistikast nähtub, et ÜPP on aidanud järjepidevalt suurendada nii majanduslikku väärtust, tootlikkust kui ka kaubandust, ning samas vähendada poole võrra ka kodumajapidamiste toidukulutusi.

ÜPPd on vajalike lahenduste leidmiseks alati edasi arendatud. Näiteks on 1992. aastast alates liigutud reformi käigus suurema turule orienteerituse suunas ja eemale kaubandust moonutavast toetusest. Samas on võetud arvesse ka tarbijate mureküsimusi, näiteks loomade heaolu, ning ELi põllumajandustootjate arvu kahekordistumist (pärast laienemist 15 liikmesriigist 27 liikmesriigini).

2011. aasta oktoobris esitles komisjon oma uusimaid ettepanekuid ÜPP täiendavaks reformimiseks, et lahendada praegused ja tulevased probleemid: toiduga kindlustatus; kliimamuutused; loodusvarade säästev kasutamine; tasakaalustatud piirkondlik areng; põllumajandussektori abistamine toimetulekul majanduskriisi mõjudega ja põllumajandustoodete hindade suurema kõikumisega; kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegiaga panuse andmine aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamisse.

ÜPP ajaloo verstaapostid

1962. aastal tähistasid ÜPP sündi mitmed olulised kuupäevad:

- **14. jaanuaril 1962**, pärast 140-tunnist läbirääkimismaratoni (esimene nn Euroopa põllumajandusmaraton), võttis kuueliikmeline ministrite nõukogu vastu otsuse jätkata üleminekuperioodi teise etapiga, kehtestada põllumajanduse ühine turukorraldus iga tooterühma suhtes, hakata kohaldama konkurentsialaseid erieeskirju ning asutada Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EAGGF).
- **4. aprill 1962**: teise nn põllumajandusmaratoni järel võttis nõukogu vastu määruste tekstid.
- **20. aprill 1962**: tekstid avaldati. Jõustumiskuupäev sõltus turuhooaja algusest: näiteks teravilja, munade, linnu- ja sealiha ühise turukorralduse puhul oli jõustumiskuupäev 1. juuli 1962.

Sellele järgnevad olulisimad kuupäevad:

- **1962:** ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) sünd! Poliitika peaesmärk on tagada, et ELi kodanikke varustatakse mõistliku hinnaga toiduga ning põllumajandustootjatele tagatakse õiglane elatustase.
- **1984:** piimakvoodid – kehtestatakse erimeetmed piimatootmise ja turuvajaduste ühitamiseks.
- **1992:** „Mac Sharry” reform – ÜPP läheb turutoetuselt üle tootjate toetamisele. Hinnatoetus asendatakse otsetoetustega. Täiendavat rõhku pannakse toidukvaliteedile, traditsiooniliste ja piirkondlike toiduainete kaitsmisele ning keskkonna eest hoolitsemisele.
- **2000:** ÜPP kohaldamisala laiendatakse maaelu arengule. ÜPP keskendub Euroopa majanduslikule, sotsiaalsele ja kultuurilisele arengule; rakendatakse mitmeaastaseid sihtprogramme, mis on loodud riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil.
- **2003:** „Fischleri/vahekokkuvõtte” reform – ÜPP reformiga kaotatakse toetuste ja tootmise vaheline seos. Põllumajandustootjad on rohkem turule suunatud ning saavad sissetulekutoetust, sõltuvalt Euroopa põllumajandusega seotud konkreetsetest piirangutest. Nad peavad täitma keskkonna-, loomade heaolu ja toiduohutuse erinõudeid.
- **2004 & 2007:** ELi põllumajandustootjate arv kahekordistub pärast hiljutisi laienemisi, kui tuli juurde 12 uut liikmesriiki. Muutub ka ELi põllumajandus- ja maapiirkondade maastik.
- **2012:** ÜPP uue reformi eesmärk on tugevdada põllumajandussektori majanduslikku ja ökoloogilist konkurentsivõimet, edendada uuendustegevust, võidelda kliimamuutustega ning toetada maapiirkondade tööhõivet ja majanduskasvu.

Põllumajanduse baasandmete muutusi näitlikustav statistika

	1962	1992	2002	2012
Liikmesriikide arv	6	12	15	27
Põllumajandustootjate arv (miljonites)	6,5	7,2	6,2	13,7
Põllumajandusmaa (miljonites hektarites)	69	118	126	172

	1962	2012
Põllumajandustootmise väärtus (<i>reaalhinnad, miljardit eurot/eküüd</i>)	20	350
Keskmine piimaand (<i>kg lehma kohta aastas</i>)	3000	6500
Nisu keskmine saagikus (<i>tonni hektari kohta</i>)	2	6
Põllumajanduseksporti väärtus (<i>reaalväärtuses, miljardit eurot/eküüd</i>)	3	90*
Põllumajandusimpordi väärtus (<i>reaalväärtuses, miljardit eurot/eküüd</i>)	6	80*
Põllumajanduskaubanduse väärtus (<i>reaalväärtuses, miljardit eurot/eküüd</i>)	10	170*
Toidu osakaal (%) kodumajapidamiste kulutustes (<i>ELi keskmine</i>)	30%	16%

Allikas: Põllumajanduse peadirektoraat; märkus: * esialgsed andmed jaanuar–november 2011 kohta

Rohkem teavet, sealhulgas 50. aastapäeva tähistamiseks asetleidvate „CAP@50” sündmuste kohta eri liikmesriikides, leiab veebilehelt http://ec.europa.eu/agriculture/50-years-of-cap/index_et.htm

Lisaks 23. jaanuaril Brüsselis toimunud institutsioonidevahelisele üritusele leiavad kampaania käivitamisega seotud üritused aset ka ELi kuues asutajaliikmesriigis:

- Saksamaa (Berliin, Gruene Woche) – 20. jaanuar 2012
- Itaalia (Verona) – 2. veebruar 2012
- Prantsusmaa (Pariis) – 27. veebruar 2012
- Benelux (koht kinnitamisel) – 4. aprill 2012